

Ta'lim va fan sohasida kasbiy malakalarni
rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashi

Maktabgacha va maktab ta'lim sohasi

TARMOQ MALAKA RAMKASI

TOSHKENT - 2026

“Maktabgacha va maktab ta’lim sohasi” tarmoq malaka ramkasi 2025-yil 18-dekabrdagi Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo’yicha respublika kengashi majlisining 114-son bayoni bilan tasdiqlangan “Tarmoq malaka ramkasi shakli” va Milliy malaka tizimini rivojlantirish instituti direktorining 2025-yil 19-dekabrdagi 55-son buyrug’i bilan tasdiqlangan “Tarmoq malaka ramkasini ishlab chiqish va yangilash metodologiyasi”ga asosan Ta’lim va fan sohasida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo’yicha tarmoq kengashi tomonidan ishlab chiqilgan.

Maktabgacha va maktab ta'lim sohasi

TARMOQ MALAKA RAMKASI

Reyestr raqami:

UZ-TMR-2026-T1.0-030

1. Umumiy talablar va asosiy tushunchalar

Ushbu Tarmoq malaka ramkasi O'zbekiston Respublikasi Milliy malakalar ramkasi va Mashg'ulotlar milliy klassifikatoriga muvofiq ishlab chiqilgan bo'lib, maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim sohasi bo'yicha malaka darajasini tarmoqda qo'llaniladigan bilim, ko'nikma (mahorat), malaka va amaliy tajriba (shaxsiy va kasbiy kompetensiya)lar xususiyatiga qarab tasniflaydi.

Tarmoq malaka ramkasi maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim sohasida malaka darajalarining yagona darajasini belgilaydi.

Tarmoq malaka ramkasi malakalarning qiyoslanishini, kasbiy standartlar va mutaxassislar malakasini muvofiqligini tasdiqlash hamda ularning malakasini tan olish tizimi uchun asos hisoblanadi.

Maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim sohasidagi tarmoq malaka ramkasi Milliy malaka tizimining tarkibiy elementi bo'lib, Milliy malaka ramkasining ta'limga tegishli darajalarini qamrab oladi.

Tarmoq malaka ramkasi:

ta'lim sohasidagi ish beruvchilar va xodimlarga, ta'lim tashkilotlarida tahsil olayotgan o'quvchi va talabalarga, shuningdek, bo'lajak kasb egalari hamda mutaxassislarga mehnat faoliyatini amalga oshirishda samaradorlik ko'rsatkichlarini oshirish imkoniyatini berish;

pedagog va rahbar-xodimlar kasbiy standartidagi malaka darajalari (kichik daraja) tavsiflarini belgilash;

ta'lim sohasida ta'lim dastur (modul)larini ishlab chiqishda mehnat bozori talablari va shakllanadigan kasbiy kompetensiyalarni inobatga olish;

tashqi ekspertlar, ta'lim sifatini ta'minlovchi ta'lim tashkilotlariga, mustaqil sertifikatlash agentlik (markaz)lariga pedagogik malakalarning standartlari, vositalari, baholash va tan olish tartibini ishlab chiqishda yordam berish;

pedagog va rahbar-xodimlar hamda ta'lim oluvchilarning raqobatbardoshligi, akademik va kasbiy mobilligini ta'minlash maqsadida, kasbiy malakalarni mehnat bozori va xalqaro standartlar talablariga muvofiqlashtirish yuzasidan tavsiyalar ishlab chiqish iborat.

Ushbu Tarmoq malaka ramkasida quyidagi asosiy tushunchalar va atamalar qo'llaniladi:

bilim – kasbiy faoliyat doirasidagi vazifalarni bajarish uchun zarur bo'ladigan, o'rganilgan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

davlat akkreditatsiyasi – davlat ta'lim muassasalari va tashkilotlari, shuningdek, nodavlat ta'lim tashkilotlari (bundan buyon matnda ta'lim tashkilotlari deb yuritiladi) faoliyatining davlat ta'lim standartlari va davlat ta'lim talablariga hamda o'quv dasturlariga muvofiqligining davlat tomonidan e'tirof etilishi hamda ularning bitiruvchilariga ma'lumot to'g'risidagi hujjatlarni topshirish huquqining taqdim etilishidan iborat jarayon;

davlat ta'lim muassasasi – davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari tomonidan davlat mulki bo'lgan mol-mulk negizida tashkil etilgan, davlat ta'lim standartlariga va davlat ta'lim talablariga muvofiq ta'lim beradigan muassasa;

davlat ta'lim standartlari – davlat tomonidan ta'limning mazmuni va sifatiga nisbatan belgilanadigan talablar majmui;

davlat ta'lim talablari – ta'limning tuzilmasiga, mazmuniga va uni amalga oshirish shart-sharoitlariga, shuningdek ta'lim oluvchilarning jismoniy, shaxsiy, intellektual, ilmiy hamda kasbiy sifatlariga qo'yiladigan majburiy talablar;

guruh – iqtisodiy faoliyat turlari umumdavlat tasniflagichi (IFUT (2.1-tahrir)) bo'yicha iqtisodiy faoliyatning keng sohasini o'z ichiga olgan faoliyat turi;

iqtisodiy faoliyat turi – savdo uchun mo'ljallangan mahsulot ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) maqsadida u yoki bu turdagi resurslarni (uskunalar, mehnat, texnologiya va boshqalar) birlashtirishga asoslangan ishlab chiqarish jarayoni;

informal ta'lim – aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'limdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgan hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olgan ta'lim shakli;

kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiladigan muayyan funksiyalar va vazifalarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

kasb xaritasi – kasb nomi, mehnat funksiyalari tavsifi, kasbga qo'yiladigan asosiy xususiyatlar va talablarni o'z ichiga olgan muayyan kasb to'g'risidagi tizimlashtirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kasbiy standartning tarkibiy elementi;

kasbiy standartlar reyestri – bu kasbiy standartlarning nomi, qamrab olingan kasblar, uni qabul qilishga oid qaror (buyruq) rekvizitlari hamda amal qilish muddatini o'z ichiga olgan tizimlashtirilgan ro'yxat;

kichik sinf – sinf ichidagi faoliyatning aniq turlarini ifodalovchi faoliyat turi;

ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va aqliy jihatdan bajarish;

mehnat funksiyasi – kasbiy faoliyat doirasida xodim tomonidan belgilangan natijaga erishish uchun amalga oshiriladigan mehnat vazifalari majmui;

mehnat vazifasi – mehnat funksiyasi doirasida xodimga yuklanadigan (topshiriladigan) ishning aniq turi;

mehnat harakatlari – xodimning mehnat predmeti bilan o‘zaro ta’sirida muayyan mehnat natijasiga erishiladigan jarayon;

norasmiy ta’lim – ta’lim xizmatlari taqdim etilishini ta’minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo’naltirilgan va rejalashtirilgan, shaxsni butun hayoti davomida o’qitishdagi rasmiy ta’limga qo’shimcha va (yoki) uning muqobil shakli;

pedagog – Ta’lim tashkilotida qonunchilik hujjatlariga muvofiq tuzilgan mehnat shartnomasi asosida ta’lim va tarbiya sohasida kasbiy faoliyatni amalga oshiruvchi hamda tegishli ma’lumotga, kasbiy tayyorgarlikka va ma’naviy-axloqiy fazilatlariga ega bo’lgan jismoniy shaxs pedagogdir;

sinf – guruh ichida iqtisodiy faoliyatning o’rtacha darajada (tor doirada) aniqlangan turlarini ifodalovchi faoliyat turi.

Tarmoq malaka ramkasini ishlab chiqishda foydalanilgan asosiy normativ-huquqiy hujjatlar:

O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi “Ta’lim to’g’risida”gi 637-son qonuni;

O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 1-fevraldagi “Pedagogning maqomi to’g’risida” gi 901-son qonuni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to’g’risida”gi PF-5712-son farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo’ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to’g’risida”gi PF-60-son farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi “2022-2026-yillarda xalq ta’limini rivojlantirish bo’yicha milliy dasturni tasdiqlash to’g’risida”gi farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-yanvardagi “Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo’lga qo’yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to’g’risida”gi PF-14-son farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 28-fevraldagi “2022-2026-yillarga mo’ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasini “Insonga e’tibor va sifatli ta’lim yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturi to’g’risida”gi PF-27-sonli farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 26-maydagi “Yangi avlod ilmiy kadrlarini tayyorlash va ularni attestatsiya qilish tizimini takomillashtirish to’g’risida”gi PF-98-son farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 16-oktabrdagi “Kasbiy ta’limda malakali kadrlar tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish va xalqaro ta’lim dasturlarini joriy qilish chora-tadbirlari to’g’risida”gi PF-158-son farmoni;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 7-maydagi "Matematika sohasidagi ta'lim sifatini oshirish va ilmiy-tadqiqotlarni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4708-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 25-yanvardagi "Maktabgacha va maktab ta'limi sohasidagi ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab quvvatlash hamda uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4963-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 20-apreldagi "Ilmiy-metodik va tadqiqot ishlari sifatini oshirish orqali ta'lim tizimini kompleks rivojlantirishni jadallashtirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-128-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston – 2030 strategiyasini 2023-yilda sifatli va o'z vaqtida amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-300-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 2-fevraldagi "Umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'quvchilarini xorijiy til va zamonaviy kasblarga o'qitish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-53-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-iyundagi "Maktabgacha va maktab ta'limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-231-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentabrdagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-345-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 17-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini tartibga solishga qaratilgan ayrim normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi 369-son qarori;

Asosiy qisqartmalar:

IFUT – O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiy faoliyat turlari tasniflagichi;

MMK – Mashg'ulotlar milliy klassifikatori;

TMR – Tarmoq malaka ramkasi.

2. Tarmoq malaka ramkasining pasporti

Maktabgacha ta'lim va tarbiya – bolalarga ta'lim va tarbiya berishga, ularni intellektual, ma'naviy-axloqiy, etik, estetik va jismoniy jihatdan rivojlantirishga, shuningdek, bolalarni umumiy o'rta ta'limga tayyorlashga qaratilgan uzluksiz ta'lim turidir.

Davlat ta'lim standartlariga muvofiq har bir shaxsning ta'lim va tarbiya olishdagi konstitutsiyaviy huquqini ro'yobga chiqarish umumiy o'rta ta'limning maqsadi hisoblanadi.

Maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim sohasidagi TMR quyidagi iqtisodiy faoliyat turlari uchun ishlab chiqilgan.

Seksiya nomi: Q – Ta'lim.

O'zbekiston Respublikasida Maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim sohasidagi TMR Iqtisodiy faoliyat turlari tasniflagichi (IFUT—2.1)ga muvofiq quyidagi iqtisodiy faoliyat turlarini qamrab oladi:

T/r	Seksiya	Bo'lim	Guruh	Sinf	Kichik sinf
1	Q seksiya- Ta'lim	85 Ta'lim	85.1 Maktabgacha ta'lim	85.10 Maktabgacha ta'lim	85.10.0 Maktabgacha ta'lim
			85.2 Boshlang'ich ta'lim	85.20 Boshlang'ich ta'lim	85.20.0 Boshlang'ich ta'lim
			85.3 O'rta va o'rta ta'limdan keyingi ta'lim	85.31 Umumiy o'rta ta'lim	85.31.0 Umumiy o'rta ta'lim
2				85.32 Professional o'rta ta'lim	85.32.0 Professional o'rta ta'lim
3				85.33 O'rta ta'limdan keyingi ta'lim	85.33.0 O'rta ta'limdan keyingi ta'lim
4			85.4 Oliy ta'lim	85.40 Oliy ta'lim	85.40.0 Oliy ta'lim
5			85.5 Ta'limning boshqa turlari	85.51 Sport ta'limi, jumladan ko'ngil ochish maqsadidagi ta'lim	85.51.0 Sport ta'limi, jumladan ko'ngil ochish maqsadidagi ta'lim
8				85.59 Boshqa toifalarga kiritilmagan ta'limning boshqa turlari	85.59.0 Boshqa toifalarga kiritilmagan ta'limning boshqa turlari
9			85.6 Ta'lim sohasidagi yordamchi faoliyat	85.61 Kurslar va repetitorlar uchun vositachilik xizmati faoliyati	85.61.0 Kurslar va repetitorlar uchun vositachilik xizmati faoliyati
10				85.69 Boshqa toifalarga kiritilmagan ta'lim sohasidagi yordamchi faoliyat	85.69.0 Boshqa toifalarga kiritilmagan ta'lim sohasidagi yordamchi faoliyat

TMR quyidagi kasbiy faoliyat turlari va mashg'ulotlar guruhlarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan.

T/r	Mashg'ulot guruhi kodi	Mashg'ulot guruhi nomi
1	11200	Markaziy tashkilotlar, muassasalar va korxonalarning rahbarlari
2	13450	Ta'lim xizmatlarini ko'rsatish sohasidagi bo'linmalar rahbarlari
3	23300	O'rta maktab o'qituvchilari
4	23410	Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari
5	23420	Maktabgacha ta'lim o'qituvchilari

3. Tarmoq tahlili

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 50-moddasida ta'lim sohasidagi muhim huquq va majburiyatlarni belgilab berilgan. Jumladan, Har kim ta'lim olish huquqiga ega. Davlat uzluksiz ta'lim tizimi, uning har xil turlari va shakllari, davlat va nodavlat ta'lim tashkilotlari rivojlanishini ta'minlaydi.

Davlat maktabgacha ta'lim va tarbiyani rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratadi.

Davlat bepul umumiy o'rta ta'lim va boshlang'ich professional ta'lim olishni kafolatlaydi. Umumiy o'rta ta'lim majburiydir.

Maktabgacha ta'lim va tarbiya, umumiy o'rta ta'lim davlat nazoratidadir.

Ta'lim tashkilotlarida alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim va tarbiya ta'minlanadi.

Bu barcha bolalarning ta'lim olishga bo'lgan teng imkoniyatlarini ta'minlash uchun muhimdir.

Konstitutsiya O'zbekistonda ta'lim sohasidagi davlatning rolini aniq belgilab beradi. Davlat ta'lim olish huquqini kafolatlaydi va ta'lim tizimini rivojlantirish uchun mas'uldir.

Bepul va majburiy umumiy o'rta ta'lim qoidasi barcha bolalarning ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lishini ta'minlaydi va jamiyatning ta'lim darajasini oshirishga xizmat qiladi.

Inklyuziv ta'lim shakli (qoidasi) alohida ta'lim ehtiyojlari va individual imkoniyatlarning xilma-xilligini hisobga olgan holda barcha ta'lim oluvchilarning ta'lim olish imkoniyatini kengaytiradi va ularning jamiyatga qo'shilishiga yordam beradi.

Davlat oilada ta'lim olishga va mustaqil ta'lim olishga ko'maklashadi. Mustaqil ta'lim olish yakka tartibda amalga oshiriladi hamda ta'lim oluvchilarni kasbiy, intellektual, ma'naviy va madaniy rivojlantirishga xizmat qiladi.

Davlat o'z vaqtida maktabni tugata olmagan shaxslarga eksternat tartibida o'quv dasturlarini mustaqil o'zlashtirgan holda davlat ta'lim muassasalarida yakuniy attestatsiyadan o'tish va o'rta ta'lim attestatini olish imkoniyatini beradi, bu esa oliy ta'limga kirish uchun zarur asos hisoblanadi.

Davlat Yetim bolalarni va ota-onasining yoki boshqa qonuniy vakillarining qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarni o'qitish va ularning to'liq ta'minotini O'zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti mablag'lari hisobidan amalga oshiriladi.

Maktabgacha ta'limga alohida e'tibor berilayotganligi, bolalarning kelajakdagi ta'lim muvaffaqiyatlari uchun muhim asos bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni maktab ta'limining kafolatlari va kasbga yo'naltirish borasida muhim qoidalarini belgilaydi. Davlat ta'lim sifatini ta'minlash uchun zarur choralarni ko'radi. Bu o'quv dasturlarini takomillashtirish, o'qituvchilarning malakasini oshirish, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini joriy etish kabilarni o'z ichiga oladi.

Qonunda o'quvchilarni kasbga yo'naltirish tizimi belgilangan. Bu tizim o'quvchilarning qiziqishlari, qobiliyatlari va iste'dodlarini aniqlash, ularga kasb tanlashda yordam berish va mehnat bozori talablariga mos kadrlar tayyorlashga qaratilgan.

Kasbga yo'naltirish maktabgacha ta'limdan boshlanadi va uzluksiz ravishda davom etadi. Umumiy o'rta ta'limda o'quvchilarning kasbga qiziqishlari aniqlanadi, professional ta'limda esa ular muayyan kasblar bo'yicha tayyorlanadi.

Kasbga yo'naltirish turli shakllarda amalga oshiriladi, jumladan:

kasbga yo'naltirish darslari;

kasbga yo'naltirish bo'yicha maslahatlar;

kasbga yo'naltirish bo'yicha tadbirlar (ko'rgazmalar, yarmarkalar, ekskursiyalar);

kasbga yo'naltirish bo'yicha testlar va anketalar.

Kasbga yo'naltirishda hamkorlik: Kasbga yo'naltirishda ta'lim muassasalari, mehnat organlari, korxonalar va boshqa tashkilotlar hamkorlik qiladi.

Davlat byudjetidan maktabgacha ta'limga ajratiladigan mablag'larni oshirish va xususiy sektorni ham jalb qilish orqali moliyaviy masalalarni hal etish zarur.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish borasida izchil islohotlar amalga oshirilmoqda hamda ushbu sohada muayyan ijobiy natijalarga erishilmoqda. Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim bilan qamrov darajasini yanada oshirish, ta'lim sifati va samaradorligini yuksaltirish, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni keng joriy etish hamda moddiy-texnik bazani mustahkamlash bo'yicha tizimli chora-tadbirlarni davom ettirish zarur. Mazkur yo'nalishlarda amalga oshiriladigan kompleks tadbirlar barcha bolalarning sifatli maktabgacha ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish hamda maktabgacha ta'lim tizimining barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

2020-2030 yillarda umumta'lim maktabi o'quvchilar soni to'g'risida prognoz ma'lumot												
T/r	Hudud nomi	2020-2030 yillarda o'quvchilar soni (prognoz)										
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	Respublika bo'yicha	6 236 751	6 246 491	6 336 933	6 476 091	6 542 493	6 544 761	6 544 761	6 645 011	6 745 531	6 895 799	7 098 974
1	Qoraqalpog'iston Respublikasi	352 476	351 320	356 516	362 578	363 532	360 678	360 678	342 587	339 037	339 554	354 413
2	Andijon viloyati	568 008	570 282	582 159	597 513	609 534	610 584	610 584	634 281	641 135	658 093	664 542
3	Buxoro viloyati	329 787	321 919	321 839	326 112	327 559	328 757	328 757	322 618	325 497	331 070	351 686
4	Jizzax viloyati	259 009	258 906	261 616	267 450	270 689	272 969	272 969	264 856	273 306	281 296	307 740
5	Qashqadaryo viloyati	638 119	638 900	651 418	664 525	669 439	666 737	666 737	703 548	718 554	738 297	741 253
6	Navoiy viloyati	181 223	181 532	183 810	187 656	189 470	189 351	189 351	169 252	172 816	175 217	204 937
7	Namangan viloyati	506 897	509 387	519 947	537 084	548 124	552 408	552 408	572 029	587 772	604 684	616 665
8	Samarqand viloyati	734 398	744 206	756 881	776 606	785 379	789 231	789 231	833 884	846 917	864 998	859 489
9	Surxondaryo viloyati	503 033	511 905	525 646	540 387	550 801	558 137	558 137	580 874	595 972	611 479	625 454
10	Sirdaryo viloyati	157 601	155 146	154 689	156 191	156 883	155 145	155 145	133 383	137 125	139 785	172 265
11	Toshkent viloyati	516 838	503 617	510 675	521 315	525 095	524 656	524 656	533 007	539 432	549 982	558 169
12	Farg'ona viloyati	675 697	671 909	675 435	685 359	688 217	680 680	680 680	735 925	745 975	764 357	768 333
13	Xorazm viloyati	355 216	357 230	357 493	363 091	363 563	360 484	360 484	343 982	342 558	344 221	364 238
14	Toshkent shahri	458 449	470 232	478 809	490 224	494 208	494 944	494 944	474 785	478 435	492 766	509 790

2020-2030 yillar oralig'ida o'quvchilar sonining barqaror o'sishi kuzatilmoqda.

Bu ta'lim tizimi uchun katta bozorni anglatadi.

O'quvchilar sonining o'sishi ta'lim muassasalariga, o'qituvchilarga va ta'lim infratuzilmasiga investitsiyalar kiritish uchun asos bo'ladi. O'quvchilar sonining o'sishi kelajakda ishchi kuchining o'sishiga olib keladi, bu esa mamlakat iqtisodiyoti uchun muhim ahamiyatga ega.

O'quvchilar sonining o'sishi mavjud ta'lim muassasalarining sig'implarini oshirish va yangilarini qurish zaruratini keltirib chiqaradi. O'quvchilar sonining o'sishi bilan birga malakali o'qituvchilar sonining ham oshirilishi talab etiladi. O'quvchilar sonining o'sishi bilan birga ta'lim sifatining ham oshirilishi muhim ahamiyatga ega. Pandemiya sharoitida raqamli ta'limning ahamiyati yanada ortdi. Bu ta'lim tizimida yangi imkoniyatlar yaratadi. Xalqaro ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilish orqali ta'lim sifatini oshirish mumkin.

Yangi innovatsion ta'lim usullarini joriy etish orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ta'lim sifatini yaxshilash mumkin.

Iqtisodiy inqiroz ta'limga ajratilayotgan mablag'larning kamayishiga olib kelishi mumkin.

Hududlar kesimida o'quvchilar sonining o'sish sur'atlarida sezilarli farqlar mavjud. Masalan, Samarqand va Farg'ona viloyatlarida o'sish sur'atlari yuqori, Sirdaryo viloyatida esa nisbatan past. Bu hududlardagi demografik va ijtimoiy-iqtisodiy omillar bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Toshkent shahri va viloyat markazlarida o'quvchilar sonining o'sish sur'atlari qishloq hududlariga nisbatan yuqori. Bu shaharlarda ta'lim muassasalarining ko'pligi va sifatli ta'limga bo'lgan talabning yuqoriligi bilan bog'liq.

O'quvchilar sonining o'sishi ta'lim infratuzilmasiga bosimni oshiradi. Mavjud ta'lim muassasalarining sig'implarini oshirish va yangilarini qurish zarurati yuzaga keladi.

O'quvchilar sonining o'sishi bilan birga ta'lim sifatining ham oshirilishi muhim ahamiyatga ega. Bu o'quv dasturlarini takomillashtirish, zamonaviy ta'lim usullarini joriy etish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish kabi choralarni ko'rishni talab etadi.

O'quvchilar sonining o'sishi kelajakda ishchi kuchining o'sishiga olib keladi. Bu mamlakat iqtisodiyoti uchun muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim tizimidagi mavjud muammolar ijtimoiy tenglikka ta'sir qilishi mumkin. Masalan, qishloq hududlarida ta'lim sifatining pastligi yoshlarning kelajakdagi imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

O'zbekistonda o'quvchilar sonining o'sishi ta'lim tizimi uchun ham imkoniyatlar, ham muammolarni keltirib chiqaradi. Bu muammolarni hal etish va imkoniyatlardan unumli foydalanish uchun ta'lim tizimida kompleks islohotlar o'tkazish va investitsiyalar kiritish zarur. Bu islohotlar ta'lim infratuzilmasini yaxshilash, o'qituvchilarning malakasini oshirish, ta'lim sifatini yaxshilash, raqamli ta'limni rivojlantirish va ijtimoiy tenglikni ta'minlashga qaratilishi kerak.

Quyidagilar tavsiya etiladi:

yangi ta'lim muassasalarini qurish, mavjudlarini rekonstruksiya qilish va zamonaviy jihozlar bilan ta'minlash.

o'qituvchilarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish kurslarini tashkil etish, ularni moddiy va ma'naviy qo'llab-quvvatlash.

o'quv dasturlarini takomillashtirish, zamonaviy ta'lim usullarini joriy etish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish.

raqamli ta'lim platformalarini yaratish, o'qituvchilar va o'quvchilarni raqamli savodxonlikka o'rgatish, internetga ulanish imkoniyatlarini kengaytirish.

Qishloq hududlarida ta'lim sifatini yaxshilash, imkoniyati cheklangan bolalar uchun inklyuziv ta'limni rivojlantirish, raqamli tenglikni ta'minlash.

Yillar orasida o'sish sur'atlari bir xil emas. Ayrim yillarda o'sish sur'atlari yuqori, ayrim yillarda esa past. Bu demografik o'zgarishlar, iqtisodiy omillar va ta'lim tizimidagi o'zgarishlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

2020-2021 yillar: O'quvchilar sonining o'sish sur'atlari nisbatan past. Bu pandemiya davrida ta'lim muassasalarining vaqtincha yopilishi va ta'limning onlayn formatga o'tishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

2021-2025 yillar: O'quvchilar sonining o'sish sur'atlari sezilarli darajada oshgan. Bu ta'lim muassasalarining qayta ochilishi va ta'limning an'anaviy formatga qaytishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

2025-2030 yillar: O'quvchilar sonining o'sish sur'atlari yanada oshgan. Bu aholining tabiiy o'sishi va yoshlarning ta'limga bo'lgan ehtiyojining ortishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

O'zbekistonda o'quvchilar sonining o'sishi ta'lim tizimi uchun ham imkoniyatlar, ham muammolarni keltirib chiqaradi. Bu muammolarni hal etish va imkoniyatlardan unumli foydalanish uchun ta'lim tizimida kompleks islohotlar o'tkazish va investitsiyalar kiritish zarur.

O'quvchilar sonining o'sishi kelajakda mehnat bozoriga katta ta'sir ko'rsatadi. Bu o'quvchilarni kasbga yo'naltirish tizimining samaradorligini oshirish zaruratini keltirib chiqaradi. O'quvchilarni kasbga yo'naltirish tizimi mehnat bozori talablariga mos kadrlar tayyorlashga xizmat qilishi kerak. Buning uchun kasbga yo'naltirishning zamonaviy usullarini joriy etish va o'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olish zarur.

Kasbga yo'naltirish tizimi barcha o'quvchilar uchun teng imkoniyatlar yaratishi kerak. Bu ayniqsa, qishloq hududlarida va alohida ehtiyojlarga ega bo'lgan bolalar uchun muhimdir.

Samarqand va Farg'ona viloyatlarida o'quvchilar sonining o'sish sur'atlari yuqori. Bu hududlarda kasbga yo'naltirish tizimining samaradorligini oshirish va mehnat bozori talablariga mos kadrlar tayyorlash zarur. Andijon, Namangan, Surxondaryo va Toshkent viloyatlarida o'quvchilar sonining o'sish sur'atlari o'rtacha. Bu hududlarda ham kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish va o'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olish zarur.

Sirdaryo viloyatida o'quvchilar sonining o'sish sur'atlari past. Bu hududda kasbga yo'naltirish tizimining samaradorligini oshirish va o'quvchilarning kasb tanlash imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

Toshkent shahrida o'quvchilar sonining o'sish sur'atlari yuqori. Bu shaharda kasbga yo'naltirish tizimining zamonaviy usullarini joriy etish va mehnat bozori talablariga mos kadrlar tayyorlash zarur.

Kasbga yo'naltirishda testlar, anketalar, kasbga yo'naltirish darslari, kasbga yo'naltirish bo'yicha maslahatlar, kasbga yo'naltirish bo'yicha tadbirlar (ko'rgazmalar, yarmarkalar, ekskursiyalar) kabi zamonaviy usullarni qo'llash zarur.

O'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olish: Kasbga yo'naltirishda o'quvchilarning qiziqishlari, qobiliyatlari va iste'dodlarini aniqlash va ularga kasb tanlashda yordam berish zarur.

Kasbga yo'naltirish tizimi mehnat bozori talablariga mos kadrlar tayyorlashga xizmat qilishi kerak. Buning uchun mehnat bozorining rivojlanish tendensiyalarini hisobga olish va o'quvchilarni kelajakda talab yuqori bo'ladigan kasblarga yo'naltirish zarur.

Ushbu tahlil va tavsiyalar O'zbekistonda kasbga yo'naltirish tizimini rivojlantirish va mehnat bozori talablariga mos kadrlar tayyorlashga yordam beradi.

Kasb-hunar o'rgatish joriy etilgan umumta'lim maktablarida (jami 289 ta) 10-11-sinflar uchun "Kasbiy ta'lim" fani joriy etildi va ushbu fan uchun haftasiga 3 o'quv soati ajratildi (yillik jami 104 soat) (96-buyruq, 26.03.2024y).

Haftasiga 3 o'quv soati ajratilishi o'quvchilarga kasbiy bilim va ko'nikmalarni yetarli darajada egallash imkonini beradi. Kasb-hunar o'rgatishning kengayishi: Bunday maktablar sonining oshishi o'quvchilarning kasb-hunar o'rganish imkoniyatlarini kengaytiradi va mehnat bozori uchun zarur kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.

Ushbu tashabbus o'quvchilarning maktab davridayoq kasb-hunar ko'nikmalarini egallash imkoniyatini yaratadi. Bu ularning kelajakda mustaqil hayotga tayyor bo'lishlariga yordam beradi. "Kasbiy ta'lim" fanining joriy etilishi o'quvchilarning qiziqishlari va qobiliyatlariga mos kasblarni tanlash imkoniyatini beradi. Bunday ta'lim tizimi mehnat bozorining talablariga javob beradigan kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.

Kasb-hunar o'rgatishning kengayishi o'quvchilarning ish bilan ta'minlanish imkoniyatlarini oshiradi va ijtimoiy tenglikni ta'minlashga yordam beradi.

"Kasbiy ta'lim" fanini sifatli o'qitish uchun malakali o'qituvchilar kerak. Bu muammoni hal etish uchun o'qituvchilarning malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash zarur. Kasb-hunar o'rgatish uchun zamonaviy o'quv-laboratoriya jihozlari va materiallar kerak. Bu muammoni hal etish uchun maktablarning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash zarur. O'quvchilarning qiziqishlari va qobiliyatlariga mos kasblarni tanlash imkoniyatini berish uchun kasblarning xilma-xilligini ta'minlash zarur.

Kasbga yo'naltirish tizimi mehnat bozorining talablariga javob berishi uchun korxonalar va tashkilotlar bilan aloqalarni o'rnatish zarur.

Kasb-hunar o'rgatishning joriy etilishi va "Kasbiy ta'lim" fanining o'qitilishi o'quvchilarning kelgusidagi kasbiy faoliyatiga tayyorlashda muhim qadamdir. Lekin, bu tizimning samarali ishlashi uchun yuqoridagi muammolarni hal etish zarur.

2024-2025 o'quv yilidan boshlab 289 ta umumiy o'rta ta'lim muassasalarida o'quvchilarni kasb-hunarga o'qitish amaliyoti joriy etildi.

Ma'lumot uchun: respublika bo'yicha 811 ta 10-11-sinflarda ta'lim olayotgan 24246 nafar o'quvchilar tanlov asosida 2 ta yo'nalishda ishchi hamda axborot texnologiyalariga oid kasb-hunarlariga o'qitilmoqda. 289 ta maktabga 1 shtat birligida kasbiy ta'lim ustasi lavozimi joriy etildi.

289 ta umumta'lim maktabida kasb-hunar o'rgatishning joriy etilishi o'quvchilarning kelgusidagi kasbiy faoliyatiga tayyorlashda muhim qadamdir. 24246 nafar o'quvchining tanlov asosida 2 ta yo'nalishda (ishchi va axborot texnologiyalari) kasb-hunarga o'qitilishi ularning qiziqishlari va qobiliyatlariga mos kasblarni tanlash imkonini beradi.

289 ta maktabga 1 shtat birligida kasbiy ta'lim ustasi lavozimining joriy etilishi kasb-hunar o'rgatish sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Ushbu tashabbus o'quvchilarning maktab davridayoq kasb-hunar ko'nikmalarini egallash imkoniyatini yaratadi. Bu ularning kelajakda mustaqil hayotga tayyor bo'lishlariga yordam beradi. Kasb-hunar o'rgatish tizimi mehnat bozorining talablariga javob beradigan kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi. Kasb-hunar o'rgatishning kengayishi o'quvchilarning ish bilan ta'minlanish imkoniyatlarini oshiradi va ijtimoiy tenglikni ta'minlashga yordam beradi.

Kasb-hunar o'rgatish uchun zamonaviy o'quv-laboratoriya jihozlari va materiallar kerak. Bu muammoni hal etish uchun maktablarning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash zarur.

Kasb-hunar o'rgatish sifatini oshirish uchun kasbiy ta'lim ustalarining malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash zarur. Kasbga yo'naltirish tizimi mehnat bozorining talablariga javob berishi uchun korxonalar va tashkilotlar bilan aloqalarni o'rnatish zarur.

Kasb-hunar o'rgatishning joriy etilishi va kasbiy ta'lim ustasi lavozimining joriy etilishi o'quvchilarning kelgusidagi kasbiy faoliyatiga tayyorlashda muhim qadamdir. Lekin, bu tizimning samarali ishlashi uchun yuqoridagi muammolarni hal etish zarur.

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, Raqamli texnologiyalar vazirligi bilan hamkorlikda 200 nafar soha mutaxassislarini jalb etgan holda 60 ta turdagi shundan 48 ta ishchi hamda 12 ta zamonaviy axborot texnologiyalariga oid kasb-hunarlarining zamonaviy o'quv dasturlari ishlab chiqilib, amaliyotga joriy etildi.

200 nafar soha mutaxassisining jalb etilishi o'quv dasturlarining zamonaviy va amaliyotga mos bo'lishini ta'minlaydi. Kasb-hunarlarining xilma-xilligi: 60 ta turdagi kasb-hunarlarining, jumladan 48 ta ishchi va 12 ta zamonaviy axborot

texnologiyalari yo'nalishlarining ishlab chiqilishi o'quvchilarning tanlov imkoniyatlarini kengaytiradi. Zamonaviy o'quv dasturlarining ishlab chiqilishi o'quvchilarning zamonaviy bilimlarni egallashiga va mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishiga yordam beradi. Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi hamda Raqamli texnologiyalar vazirligining hamkorligi o'quv dasturlarining sifatli va amaliyotga mos bo'lishini ta'minlaydi.

Ushbu tashabbus o'quvchilarning zamonaviy kasb-hunarlarini egallashiga va mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan mutaxassislar bo'lishiga yordam beradi. Axborot texnologiyalari yo'nalishidagi kasb-hunarlariga alohida e'tibor qaratilishi O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonida muhim ahamiyatga ega. Ishchi kasb-hunarlariga ham e'tibor qaratilishi sanoat va ishlab chiqarish sohalarida malakali kadrlarga bo'lgan ehtiyojni qondirishga xizmat qiladi.

O'quv dasturlarining amaliyotga joriy etilishi va o'quvchilarning real ish joylarida amaliyot o'tashi muhim. Bu muammoni hal etish uchun korxonalar va tashkilotlar bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Zamonaviy o'quv dasturlarini sifatli o'qitish uchun malakali o'qituvchilar kerak. Bu muammoni hal etish uchun o'qituvchilarning malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash zarur.

Zamonaviy kasb-hunarlarini o'rgatish uchun zamonaviy o'quv-laboratoriya jihozlari va materiallar kerak. Bu muammoni hal etish uchun o'quv muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash zarur. O'quv dasturlari mehnat bozorining talablariga javob berishi uchun korxonalar va tashkilotlar bilan aloqalarni o'rnatish zarur. Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi hamda Raqamli texnologiyalar vazirligining hamkorligi natijasida ishlab chiqilgan zamonaviy o'quv dasturlari O'zbekistonning mehnat bozoriga mos kadrlarni tayyorlashda muhim qadamdir.

2024-2025 o'quv yilidan boshlab Qoraqalpog'iston Respublikasi, Toshkent shahri hamda har bir viloyatda bittadan jami 14 ta umumiy o'rta ta'lim muassasalarida 10-11-sinf o'quvchilarini pedagog kasbiga tizimli tayyorlash uchun tajriba-sinov tariqasida pedagogik sinflar tashkil etildi.

Ma'lumot uchun: respublika bo'yicha 14 ta 10-sinflarda pedagogik sinflar tashkil etilib, unga 354 nafar o'quvchilar qamrab olindi hamda 28 nafar professor-o'qituvchilar tomonidan mazkur sinflarda dars o'tilishi yo'lga qo'yildi.

2024-2025 o'quv yilidan boshlab Qoraqalpog'iston Respublikasi, Toshkent shahri va har bir viloyatda bittadan jami 14 ta umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagogik sinflarning tashkil etilishi, o'quvchilarni pedagogik kasbga yo'naltirishda muhim qadamdir.

10-11-sinf o'quvchilarini pedagogik kasbga tizimli tayyorlash, ularning kelgusidagi kasbiy faoliyatiga puxta zamin yaratadi. 28 nafar o'qituvchilar tomonidan mazkur sinflarda dars o'tilishi, ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. 354 nafar o'quvchining pedagogik sinflarga qamrab olinishi, ularning kasb tanlash imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ushbu tashabbus, o'quvchilarni maktab davridayoq pedagogik kasbga yo'naltirish va ularni bu sohaga qiziqtirish imkonini beradi. Pedagogik sinflarning tashkil etilishi, kelgusida malakali pedagog kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi. O'qituvchilarning jalb etilishi, o'quvchilarga nazariy va amaliy bilimlarni yuqori darajada berish imkonini yaratadi.

14 ta sinfning cheklanganligi, barcha qiziqqan o'quvchilarni qamrab olish imkonini bermaydi. Bu muammoni hal etish uchun, kelgusida sinflar sonini oshirish zarur. Pedagogik sinflar uchun zamonaviy o'quv-laboratoriya jihozlari va materiallar kerak. Bu muammoni hal etish uchun, maktablarning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash zarur.

Pedagogik yo'naltirishning, oliy ta'lim muassasalarida davom ettirilishini ta'minlash zarur. Bu muammoni hal etish uchun, oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur. Pedagog kasbining jozibadorligini oshirish, yoshlarni bu kasbga qiziqtirish muhim. Bu muammoni hal etish uchun pedagoglarning ish sharoitini yaxshilash, va ularning ijtimoiy himoyasini kuchaytirish kerak. Pedagogik sinflarning tashkil etilishi, o'quvchilarni pedagogik kasbga yo'naltirishda muhim qadamdir.

2024 yil oktabr oyida o'quvchilarning kasbga bo'lgan moyilligi va qiziqishini aniqlash bo'yicha 9-11-sinf o'quvchilari o'rtasida so'rovnoma o'tkazildi. Bu jarayonga jami 1 027 031 nafar (522 879 nafari qizlar) o'quvchilar qamrab olindi.

522 879 nafar qizlarning ishtiroki, kasb tanlashda gender tengligini ta'minlashga xizmat qiladi. O'quvchilarning kasbga bo'lgan moyilligi va qiziqishini aniqlash, ularni to'g'ri kasb tanlashga yo'naltirishda muhim qadamdir.

Ushbu so'rovnoma natijalari, o'quvchilarning kasb tanlashdagi qiziqishlarini aniqlash va ularga mos kasb-hunar ta'limini tashkil etishda muhim ahamiyatga ega. So'rovnoma natijalari asosida, o'quvchilarning kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish va mehnat bozorining talablariga mos kadrlar tayyorlash mumkin. Qizlarning ishtiroki, ularning kasb tanlashdagi imkoniyatlarini kengaytirish va gender tenglikni ta'minlashga xizmat qiladi.

So'rovnoma natijalarini chuqur tahlil qilish va ular asosida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish zarur. Kasbiy yo'naltirishning, oliy ta'lim muassasalarida davom ettirilishini ta'minlash zarur. Bu muammoni hal etish uchun, oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Ayrim kasblarning jozibadorligini oshirish, yoshlarni bu kasblarga qiziqtirish muhim. Bu muammoni hal etish uchun, kasblarning ish sharoitini yaxshilash, va ularning ijtimoiy himoyasini kuchaytirish kerak. So'rovnoma natijalarini hududlar kesimida tahlil qilish, har bir hududning o'ziga xos kasb tanlash imkoniyatlarini aniqlash va ularga mos kasb-hunar ta'limini tashkil etishga yordam beradi. O'quvchilarning kasbga bo'lgan moyilligi va qiziqishini aniqlash bo'yicha so'rovnomaning o'tkazilishi, ularni to'g'ri kasb tanlashga yo'naltirishda muhim qadamdir.

Kasb va mutaxassislarning mehnat faoliyati bilan yaqindan tanishish maqsadida 2024 yil yanvar-may oylarida 9-11-sinf o'quvchilari ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va agrotexnologiya yo'nalishidagi korxona va tashkilotlarga 22 354 marotaba ekskursiyalar va 1 410 marotaba mehnat yarmarkasi tashkil etildi. Bunda, 3 mln 461 ming nafardan ortiq o'quvchilar ishtirok etdi.

3 mln 461 ming nafardan ortiq o'quvchining ishtiroki, kasbga yo'naltirish tadbirlarining keng qamrovli ekanligini ko'rsatadi. Ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va agrotexnologiya yo'nalishlaridagi korxona va tashkilotlarga ekskursiyalar tashkil etilishi, o'quvchilarning turli kasblar bilan tanishish imkoniyatlarini kengaytiradi.

1 410 marotaba mehnat yarmarkalarining tashkil etilishi, o'quvchilarning bevosita ish beruvchilar bilan muloqot qilish va kasblar haqida batafsil ma'lumot olish imkoniyatlarini yaratadi. Korxona va tashkilotlarga ekskursiyalar, o'quvchilarga nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash va kasblarning real ish sharoitlari bilan tanishish imkonini beradi.

Ushbu tadbirlar, o'quvchilarning kasb tanlashdagi ongli qaror qabul qilishlariga yordam beradi. Korxona va tashkilotlar bilan bevosita tanishish, o'quvchilarning kasblar haqidagi tasavvurlarini kengaytiradi va ularni qiziqtirgan sohalarni aniqlashga yordam beradi. Mehnat yarmarkalari, o'quvchilarga mehnat bozoridagi talablar va imkoniyatlar haqida ma'lumot beradi.

Tadbirlarning sifatini oshirish, o'quvchilarning kasblar haqida chuqurroq va aniqroq ma'lumot olishlarini ta'minlash zarur. Kasblarning xilma-xilligini oshirish, o'quvchilarning qiziqishlari va qobiliyatlariga mos kasblarni tanlash imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

Kasbiy yo'naltirishning, oliy ta'lim muassasalarida davom ettirilishini ta'minlash zarur. Bu muammoni hal etish uchun, oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Ayrim kasblarning jozibadorligini oshirish, yoshlarni bu kasblarga qiziqtirish muhim. Bu muammoni hal etish uchun, kasblarning ish sharoitini yaxshilash, va ularning ijtimoiy himoyasini kuchaytirish kerak.

9-11-sinf o'quvchilari uchun tashkil etilgan ekskursiyalar va mehnat yarmarkalari, ularning kasb tanlashdagi ongli qaror qabul qilishlariga yordam beradigan muhim tadbirlardir. Lekin, bu tizimning samarali ishlashi uchun yuqoridagi muammolarni hal etish zarur.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11 sentabrdagi PF-158-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston – 2030" strategiyasida inson kapitalini rivojlantirish, yoshlarni mehnat bozori talablariga mos kasblarga tayyorlash hamda umumiy o'rta ta'lim tizimida kasbga yo'naltirish ishlarini yangi bosqichga olib chiqish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan.

Tizimdagi maktabgacha pedagoglarning toifasi bo'yicha tahlil etilsa, quyidagi ko'rsatkichlarni ko'rish mumkin. Guruh quyidagi toifalarga bo'lingan:

Mutaxassislar 110 073 ta, bu umumiy sonning 93% ini tashkil etadi.

2-toifa esa, 6299 ta, bu umumiy sonning 5% ini tashkil etadi.

1-toifa esa 1555 ta bu umumiy sonning 1% ini tashkil etadi.

Oliy toifa 1048 ta, bu umumiy sonning 1% ini tashkil etadi.

Guruhning asosiy qismini mutaxassislar tashkil etadi. Mutaxassislarning yuqori ulushi bu esa guruhning asosiy faoliyati yoki maqsadi muayyan malaka va bilimga ega bo'lgan kadrlarga bog'liq ekanligini anglatishi mumkin.

Maktabgacha pedagoglar ma'lumoti ularning malakalarini belgilash muhim hisoblanadi.

Eng ko'p ulushni o'rta maxsus ma'lumotga ega pedagoglar tashkil etadi – 55 661 nafar. Ikkinchi o'rinda oliy ma'lumotga ega pedagoglar turadi – 46 064 nafar. Eng kam ulushni esa tugallanmagan oliy ma'lumotga ega pedagoglar tashkil etadi – 17 250 nafar.

Pedagoglarning asosiy qismi o'rta maxsus ma'lumotga ega. Oliy ma'lumotga ega pedagoglar soni ham sezilarli. Pedagoglarning malakaviy tarkibi haqida ma'lumot beradi va ta'lim sifatini oshirish bo'yicha strategiyalarni ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega bo'lishi mumkin. Xususan, pedagoglarning malakasini oshirish, oliy ma'lumotli pedagoglar sonini ko'paytirish va tugallanmagan oliy ma'lumotli pedagoglarning ta'lim jarayoniga qo'shilishini qo'llab-quvvatlash kabi choralar ko'rilishi mumkin.

Pedagoglarning hududlar bo'yicha malaka darajasining muhimligini tahlil qilish ta'lim sifatini ta'minlash, hududiy tenglikka erishish va pedagoglarning professional rivojlanishini qo'llab-quvvatlash nuqtai nazaridan katta ahamiyatga ega.

Har bir hududdagi ta'lim muassasalarida yuqori malakali pedagoglarning mavjudligi o'quvchilarning bilim olishi, ko'nikmalarni egallashi va shaxsiy rivojlanishi uchun muhim shartdir. Malakali pedagoglar zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llay oladi, individual yondashuvni amalga oshiradi va o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi.

Agar ayrim hududlarda malakali pedagoglar soni kam bo'lsa, bu yerdagi o'quvchilarning ta'lim sifati boshqa hududlardagi tengdoshlarinikidan past bo'lishi mumkin. Bu esa ta'limdagi hududiy tengsizlikni keltirib chiqaradi.

Har bir hududning ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy va ta'limga oid o'ziga xos xususiyatlari mavjud. Pedagoglarning malakasini oshirish dasturlari shu hududlarning ehtiyojlariga moslashtirilgan bo'lishi, mahalliy kontekstni hisobga olishi zarur.

Davlatning asosiy vazifalaridan biri barcha o'quvchilarga, ularning yashash joyidan qat'i nazar, sifatli ta'lim olish uchun teng imkoniyatlar yaratishdir. Har bir hududda yetarli darajada malakali pedagoglarning mavjudligi bu maqsadga erishishning muhim shartidir.

Ayrim hollarda, malakali pedagoglarning asosiy qismi markaziy shaharlar yoki iqtisodiy rivojlangan hududlarda to'planib qolishi mumkin. Bunday holatda, chekka hududlarda malakali pedagoglar yetishmovchiligi kuzatiladi.

Chekka va ehtiyojmand hududlarga malakali pedagoglarni jalb qilish va ularni ushlab qolish uchun maxsus rag'batlantirish choralari (moddiy qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy imtiyozlar, kasbiy o'sish imkoniyatlari) ishlab chiqilishi zarur.

Hududiy malaka oshirish markazlari pedagoglarning ehtiyojlariga moslashtirilgan va ularning professional rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydigan muhim institutlardir. Ular mahalliy pedagoglar uchun qulay va samarali malaka oshirish imkoniyatlarini yaratishi kerak.

Pedagoglarning hududlar bo'yicha malaka darajasi ta'lim sifati, hududiy tenglik va pedagoglarning professional rivojlanishi uchun strategik ahamiyatga ega. Har bir hududda yuqori malakali pedagoglarning yetarli sonini ta'minlash, ularning uzluksiz kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va hududiy farqlarni kamaytirish davlat ta'lim siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lishi kerak. Bu maqsadlarga erishish uchun kompleks chora-tadbirlar, jumladan, kadrlar taqsimotini optimallashtirish, rag'batlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish, hududiy malaka oshirish tizimini rivojlantirish va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish zarur.

Maktablarida faoliyat ko'rsatayotgan o'qituvchilarning ma'lumoti darajasi muhim hisoblanadi. Keltirilgan ma'lumotlarga ko'ra:

Tugallanmagan oliy ma'lumotli o'qituvchilarning ulushi (8,5%), bu toifadagi o'qituvchilarning mavjudligi, ularning oliy ta'lim jarayonida ekanligini yoki ma'lum sabablarga ko'ra o'qishni yakunlamaganligini anglatishi mumkin. Ularning malakasini oshirish va oliy ma'lumot olishga ko'maklashish muhim bo'lishi mumkin.

O'rta maxsus ma'lumotli o'qituvchilarning kam ulushi (3,6%), bu toifadagi o'qituvchilarning nisbatan kamligi, ta'lim tizimida oliy ma'lumotli kadrlarga ustunlik berilayotganini yoki vaqt o'tishi bilan ularning malakasini oshirish jarayoni ketayotganini ko'rsatishi mumkin.

O'zbekiston maktablarida faoliyat ko'rsatayotgan o'qituvchilarning aksariyati oliy ma'lumotga ega. Bu ta'lim sifatini ta'minlash uchun muhim ijobiy ko'rsatkichdir.

Respublika maktablarida faoliyat ko'rsatayotgan o'qituvchilarning ma'lumoti yuzasidan malakalarini belgilash muhim hisoblanadi.

Samarqand va Toshkent shahrida o'qituvchilarning ko'pligi, hududlarda aholi sonining yuqoriligi va ta'lim muassasalarining ko'pligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Farg'ona viloyatidagi yuqori ko'rsatkich, viloyatning aholisining kattaligi va ta'limga bo'lgan talabning yuqoriligi bilan izohlanishi mumkin. Sirdaryo viloyatidagi kam ko'rsatkich, viloyat aholisining nisbatan kamligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

O'qituvchilar sonining boshqa hududlardagi farqlari hududlarning aholi soni, ta'lim muassasalarining soni va demografik omillar bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

O'zbekistonning turli hududlaridagi maktablarda faoliyat ko'rsatayotgan o'qituvchilar sonining taqsimotini namoyish etadi. Ushbu ma'lumotlar ta'lim resurslarini taqsimlash va hududlarning ehtiyojlarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega bo'lishi mumkin.

4. Tarmoqqa tegishli kasblar ro'yxati

Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori (MMK—2025) ga muvofiq tarmoqqa tegishli kasblar ro'yxati quyidagi jadvalda keltiriladi:

T/r	Lavozim va kasblar kodi	Lavozim va kasblar nomi
1.	11200044	Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari direktori va o'rinbosarlari
2.	13450014	Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori (rahbari)
3.	23300001	Biologiya fanidan maktab o'qituvchisi
4.	23300002	Boshqa fanlardan maktab o'qituvchisi
5.	23300003	Chet tili fanidan maktab o'qituvchisi
6.	23300004	Chizmachilik fanidan maktab o'qituvchisi
7.	23300006	Fizika fanidan maktab o'qituvchisi
8.	23300007	Geografiya fanidan maktab o'qituvchisi
9.	23300008	Huquqshunoslik fanlaridan maktab o'qituvchisi
10.	23300009	Informatika fanidan maktab o'qituvchisi
11.	23300010	Iqtisodiyot fanlaridan maktab o'qituvchisi
12.	23300011	Jismoniy tarbiya fanidan maktab o'qituvchisi
13.	23300012	Kimyo fanidan maktab o'qituvchisi
14.	23300014	Matematika (algebra va geometriya) fanidan maktab o'qituvchisi
15.	23300015	Musiqqa fanidan maktab o'qituvchisi
16.	23300016	Ona tili va adabiyoti fanidan maktab o'qituvchisi
17.	23300017	Rus tili va adabiyoti fanidan maktab o'qituvchisi
18.	23300018	Tabiiy fanlardan maktab o'qituvchisi
19.	23300019	Tarbiya fanidan maktab o'qituvchisi
20.	23300020	Tarix fanidan maktab o'qituvchisi
21.	23300021	Tasviriy san'at fanidan maktab o'qituvchisi
22.	23300022	Texnologiya fanidan maktab o'qituvchisi
23.	23410001	Boshlang'ich sinf o'qituvchisi
24.	23410002	Boshlang'ich ta'lim pedagog-o'qituvchisi
25.	23410003	Boshlang'ich ta'lim pedagog-tashkilotchisi
26.	23410004	Boshlang'ich ta'limda informatika fanidan o'qituvchi
27.	23410005	Boshlang'ich ta'limda jismoniy tarbiya fanidan o'qituvchi
28.	23410006	Boshlang'ich ta'limda musiqiy savodxonlik fanidan o'qituvchi
29.	23410007	Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlardan o'qituvchi
30.	23410008	Boshlang'ich ta'limda tasviriy san'at fanidan o'qituvchi
31.	23410009	Boshlang'ich ta'limda texnologiya fanidan o'qituvchi
32.	23410010	Boshlang'ich ta'limda xorijiy til fanidan o'qituvchi
33.	23420001	Bolalar bog'chasi (yasli-bog'cha) tarbiyachisi
34.	23420002	Bolalar maktabgacha ta'lim muassasasi o'qituvchisi
35.	23420003	Elementar kompyuter savodxonligi va chet tilini o'rgatish huquqiga ega bo'lgan maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi
36.	23420004	Ixtisoslashtirilgan maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyachi
37.	23420005	Jismoniy tarbiya yo'riqchisi
38.	23420006	Kuni uzaytirilgan guruh tarbiyachisi

T/r	Lavozim va kasblar kodi	Lavozim va kasblar nomi
39.	23420007	Maktabdan tashqari ta'lim va tarbiya inspektori
40.	23420008	Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi
41.	23420009	Musiqa rahbari
42.	23420010	Oilaviy tarbiyachi
43.	23420011	Tarbiyachi
44.	23420012	Til o'qituvchisi
45.	23510005	Maktab va maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha metodist

5. Yangi ishlab chiqilishi rejalashtirilgan kasbiy standartlar haqida ma'lumot

T/r	Kasbiy standartlar soni	Qamrab olinadigan kasb (lavozim)lar soni	Ishlab chiqiladigan yil va oy
1	5	41	2026-2027 yillar

6. Tarmoq malaka ramkasi malaka darajalarining tavsifi

Malaka darajasi		Bilim	Ko'nikma (mahorat)	Mas'uliyat va mustaqillik	Kasbiy faoliyat turlari va lavozim (kasb)lar kodi hamda nomi
Milliy malaka ramkasi (MMR)	Tarmoq malaka ramkasi (TMR)				
1	1	O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasiga oid asosiy tushunchalar, atamalar, oddiy qoidalar	Belgilangan qoidalarga muvofiq standart va oddiy vazifalarni bajarish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar	O'z harakatlari va ish natijalari uchun javobgarlik; O'zganing bevosita nazorati va kuzatuv ostida ishlash	
2	2	O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasiga oid asosiy jarayonlar, ish usullari hamda ularni bajarishdagi amaliy asoslari	Standart vazifalarni oddiy qoidalar va instrumentlar yordamida bajarish va yo'riqnoma bo'yicha harakat qilish uchun zarur bo'lgan amaliy va kognitiv ko'nikmalar	O'z harakatlari va ish natijalari uchun javobgarlik; Nazorat ostida standart va oddiy vazifalarni bajarish	
3	3	O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasiga oid texnologik jarayonlar, ish usullari, materiallar, asbob-uskunalar hamda belgilangan kasbiy qoidalari	Belgilangan vazifalarni bajarish va muammolarni hal qilish uchun asosiy usullar, vositalar, materiallar va ma'lumotlarni saralash va foydalanish	O'z harakatlari, ish natijalari va boshqalarning harakatlari uchun javobgarlik; Muammolarni hal qilishda zaruratdan kelib chiqib kasbiy vazifalarni bajarish	
4	4	O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasiga oid texnologik jarayonlar, kasbiy faoliyatni tashkil etish usullari, normativ-huquqiy va texnik talablar, resurslardan	Mehnat holati va uning oldindan aytish mumkin bo'lgan o'zgarishlarini baholashni talab qiladigan muammolarni hal qilish uchun zarur bo'lgan amaliy va kognitiv	O'z harakatlari va ish natijalari uchun javobgarlik; O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida o'z faoliyatini mustaqil rejalashtirish va tashkil qilish imo-ishora	85.10. Maktabgacha ta'lim 23420010 Oilaviy tarbiyachi

		samarali foydalanish hamda mehnat xavfsizligi qoidalarini qamrab olgan keng qamrovli nazariyalar va amaliyotlar	ko'nikmalar turli toifadagi insonlar bilan imo-ishora nutqi vositasida muloqotga kirisha oladigan, jamoada ishlash qobiliyatiga ega, o'zgalarni qiziqtirib, jalb eta olish	nutqi vositasidagi katta hajm va turli mazmundagi axborotlarni egallay olish, ularni tahlil etish, tizimlash, mustaqil xulosa chiqarish, shaxsiy qarorlar qabul qilish	
5	5	O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasi bo'yicha ixtisoslashgan nazariy va amaliy bilimlarga, shu jumladan kasbiy texnologiyalar, ish jarayonlarini tashkil etish, sohaga oid normativ talablar, sifatni ta'minlash usullari, resurslarni boshqarish hamda zamonaviy innovatsion yondashuvlar	Muammolarga ijodiy yechimlarni ishlab chiqish Kasbiy amaliy ta'lim tizimi egallangan nazariy bilimlarni mustahkamlashga, ularni turli standart va nostandart vaziyatda qo'llashga, shuningdek, o'quvchi talabalarda tahliliy va ijodiy tafakkurni, kommunikativ va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirishga, individual va guruhli ishlash imkoniyatlarini yaratishga, qiziqish va motivatsiyalarni uyg'otish	Biriktirilgan xodimlar harakatlari va ish natijalari uchun javobgarlik; O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasidagi mehnat jarayonlarini mustaqil boshqarish va nazorat qilish, shuningdek, biriktirilgan xodimlar mehnatini tekshirish va rivojlantirish	85.10. Maktabgacha ta'lim 23420005 Jismoniy tarbiya yo'riqchisi 23420006 Kuni uzaytirilgan guruh tarbiyachisi 23420011 Tarbiyachi 23420012 Til o'qituvchisi
6	6	O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasi bo'yicha keng va integratsiyalashgan nazariy hamda amaliy bilimlarga, sohaning	Muammolarga ijodiy yechimlarni ishlab chiqish Turli standartlar va tez-tez o'zgarib turadigan talablarni hisobga olgan holda yangi yechimlarni	Oldindan aytib bo'lmaydigan o'quv yoki kasbiy faoliyat muhitida qarorlar qabul qilish va biriktirilgan xodimlarning kasbiy rivojlanishini	85.10. Maktabgacha ta'lim 23420001 Bolalar bog'chasi (yasli-bog'cha) tarbiyachisi 23420002 Bolalar maktabgacha ta'lim muassasasi o'qituvchisi

		fundamental va amaliy asoslari, zamonaviy nazariyalar, metodologiyalar, texnologiyalar, ilmiy yondashuvlar va normativ-huquqiy talablar	ishlab chiqish, faoliyat, usullar va ularning natijalarini baholash Shaxsiy ma'naviy va ma'rifiy tomondan tarbiyalashning, milliy mafkuraning hamda umuminsoniy boylklarning mohiyati yoshlarni mustaqillik g'oyalariga sodiqlik ruhida tarbiyalash Vataniga sadoqatlik; Keng bilim saviyasiga ega bo'lishi, turli bilimlardan xabardor bo'lishi Turli standartlar va tez-tez o'zgarib turadigan talablarni hisobga olgan holda yangi yechimlarni ishlab chiqish, faoliyat, usullar va ularning natijalarini baholash Ijobiy psixologik muhit yaratish va ta'sir ko'rsatish Jamoani jismonan, aqliy va ma'naviy tomondan rivojlantirish	boshqarish uchun javobgarlik; O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasida qarorlar qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, murakkab texnik va kasbiy faoliyat va loyihalarni boshqarish, biriktirilgan xodimlarning professional rivojlanishiga rahbarlik qilish va jamoadagi muammolarni hal qilish pedagogning mas'uliyati va mustaqilligi	23420003 Elementar kompyuter savodxonligi va chet tilini o'rgatish huquqiga ega bo'lgan maktabgacha ta'lim 23420004 Ixtisoslashtirilgan maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyachi 23420007 Maktabdan tashqari ta'lim va tarbiya inspektori 23420008 Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi 23420009 Musiqqa rahbari 85.20 Boshlang'ich ta'lim 23410001 Boshlang'ich sinf o'qituvchisi 23410002 Boshlang'ich ta'lim pedagog-o'qituvchisi 23410003 Boshlang'ich ta'lim pedagog-tashkilotchisi 23410004 Boshlang'ich ta'limda informatika fanidan o'qituvchi 23410005 Boshlang'ich ta'limda jismoniy tarbiya fanidan o'qituvchi 23410006 Boshlang'ich ta'limda musiqiy savodxonlik fanidan o'qituvchi 23410007 Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlardan o'qituvchi
--	--	--	---	--	--

					23410008 Boshlang'ich ta'limda tasviriy san'at fanidan o'qituvchi 23410009 Boshlang'ich ta'limda texnologiya fanidan o'qituvchi 23410010 Boshlang'ich ta'limda xorijiy til fanidan o'qituvchi 85.31 Umumiy o'rta ta'lim 11200044 Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari direktori va o'rinbosarlari 13450014 Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori (rahbari) 23300001 Biologiya fanidan maktab o'qituvchisi 23300003 Chet tili fanidan maktab o'qituvchisi 23300004 Chizmachilik fanidan maktab o'qituvchisi 23300006 Fizika fanidan maktab o'qituvchisi 23300007 Geografiya fanidan maktab o'qituvchisi 23300008 Huquqshunoslik fanlaridan maktab o'qituvchisi 23300009 Informatika fanidan maktab o'qituvchisi
--	--	--	--	--	---

					23300010 Iqtisodiyot fanlaridan maktab o'qituvchisi 23300012 Kimyo fanidan maktab o'qituvchisi 23300014 Matematika (algebra va geometriya) fanidan maktab o'qituvchisi 23300016 Ona tili va adabiyoti fanidan maktab o'qituvchisi 23300017 Rus tili va adabiyoti fanidan maktab o'qituvchisi 23300018 Tabiiy fanlardan maktab o'qituvchisi 23300019 Tarbiya fanidan maktab o'qituvchisi 23300020 Tarix fanidan maktab o'qituvchisi 23300021 Tasviriy san'at fanidan maktab o'qituvchisi 23300022 Texnologiya fanidan maktab o'qituvchisi
7	7	O'quv yoki kasbiy faoliyat sohasi bo'yicha innovatsion yondashuvlar va/yoki ilmiy tadqiqotlarga asoslangan yuqori ixtisoslashgan bilimlar, shuningdek, bir soha	Yangi bilim va texnologiyalarni ishlab chiqish va turli sohalardagi bilimlarni birlashtirish uchun ilmiy tadqiqot va/yoki innovatsiyalarda talab qilinadigan muammolarni, shu	Oldindan aytib bo'lmaydigan sharoitlarda qaror qabul qilish, jamoalar strategik faoliyatini ko'rib chiqish uchun javobgarlik; Yangi strategik yondashuvlarni talab qiladigan murakkab, oldindan aytib	

		yoki turli sohalarga oid nazariyalar Shaxsiy ma'naviy va ma'rifiy tomondan tarbiyalashning, milliy mafkuraning hamda umuminsoniy boyliklarning mohiyati yoshlarni mustaqillik g'oyalariga sodiqlik ruhida tarbiyalashni bilishi, o'z vataniga sadoqatlik Yoshlar pedagogikasi, psixologiyasi, ijtimoiy psixologiya va pedagogika, yosh fiziologiyasi hamda maktab gigiyenasi Ilm fan, ta'lim to'g'risida yangiliklar Texnika, uskuna va jihozlardan foydalanishni qoidalar hamda namunalarni aniq va ahamiyatli tahlil qilish tartiblari Sifatli va samarali ishlar o'z faoliyatini tahlil qilish, kompetentlik samarasini rejalashtirish, maqsad va vazifa belgilash,	jumladan, strategik muammolarni hal qilish Ta'lim mazmunini belgilash tamoyillari va mezonlariga rioya etish, o'quv materiallarini tanlashda tizimlashtirishga doir zamonaviy yondashuvlarni hisobga olish, o'quv materiallarini modellashtirish; Ta'lim tarbiyani xilma-xil metodlarini, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni oqilona tanlay olish, ijodiy yondashuv asosida metod va texnologiyalarning milliy mentalitetga mosligini ta'minlash Samarali faoliyat yuritish uchun zarur bo'lgan mahoratlar, muloqotda kirishuvchanlik; Yangi bilimlarni va usullarni o'rganish, amaliy qo'llash; Zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayonida integratsiyalash	bo'lmaydigan kasbiy faoliyat yoki o'quv muhitini boshqarish, loyihalash va o'zgartirish. Biriktirilgan xodimlar harakatlari va ish natijalari uchun javobgarlik; Pedagog o'z vazifalariga juda e'tibor bilan observatsiya qilish, talabalarining bilim olish jarayoniga bevosita ta'sir o'tkazish. O'quvchilarning yoshini, ularning shaxsiy xosiyatlarini, bilim sathini hisobga olib, sohaga oid pedagoglarga dastlabki ta'lim metodlarini ishlab chiqishda, huquqi va imkoniyati berishni qamrab olish	
--	--	---	---	---	--

		bashorat (prognoz) qilish, o'zini namoyon eta olish, kamchiliklarni tuzatish qoidalari			
8	8	Ilmiy soha va ilmiy mutaxassislik bo'yicha chuqur, noyob va ekspertlik darajasi Nazariy va amaliy ilmiy izlanishlarni, tajriba va empirik tadqiqotlarni o'tkazish tartiblari Ilm fan va ta'limda menejment asoslari va tashkil etish tamoyillari: Turli xil faoliyatni bajara olishi (namuna yechimini misol keltira olish); muammoli vaziyatlarni samarali yechimini topishda ijodiy faoliyat asosida yondashishi; Jamiyat va insonlarga, tabiatga ijobiy emotsional munosabatda bo'lish tajribasi	Falsafa doktori (PhD) darajasida ilmiy faoliyatda ilmiy tahlil, sintezga tayangan holda tadqiqot yo'nalishlarini belgilash va ilmi natijaga erishish mahorati. Pedagogik va boshqaruv faoliyatida kasbiy, izlanuvchanlik va tashkiliy ko'nikmalar. Nostandart vaziyatlarda o'ziga xos fikrlashga asoslangan holda kasbiy va tadqiqotchilik ko'nikmalarini qo'llash. Fan doktori (DSc) darajasida ilmiy faoliyatda ilmiy tahlil, sintezga tayangan holda tadqiqot yo'nalishlarini belgilash va ilmiy natijaga erishish	Murakkab va ko'p tabaqali tashkiliy tuzilmalarga rahbarlik qilish. Institutsional tuzilmalar va jarayonlar faoliyati natijalari bo'yicha mas'uliyat (tarmoqlar, hududlar): Jamoa o'rtasida kamtar, o'ziga ortiqcha baho bermasligi zarur; Faqat o'zining nuqtayi nazarini, fikrini o'tkazish emas, o'zgalarning ham fikri bilan hisoblashishi zarur; O'zining ishtiroki zarur bo'lgan masalalarnigina hal qilish	

7. Tarmoqning funksional xaritasi

MMR malaka darajasi	TMR malaka darajasi	85.10. Maktabgacha ta'lim, 85.20 Boshlang'ich ta'lim, 85.31 Umumiy o'rta ta'lim			
		23420 Maktabgacha ta'lim o'qituvchilari	23410 Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari 23300 O'rta maktab o'qituvchilari	13450 Ta'lim xizmatlarini ko'rsatish sohasidagi bo'linmalar rahbarlari	11200 Markaziy tashkilotlar, muassasalar va korxonalarining rahbarlari
6 daraja	6 daraja		oliy malaka toifali o'qituvchi ↑ birinchi malaka toifali o'qituvchi ↑ ikkinchi malaka toifali o'qituvchi ↑ mutaxassis o'qituvchi	Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori (rahbari)	Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari direktori ↑ Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari direktori o'rinbosarlari
5 daraja	5 daraja	Jismoniy tarbiya yo'riqchisi ↑ Kuni uzaytirilgan guruh tarbiyachisi ↑ Tarbiyachi ↑ Til o'qituvchisi			
4 daraja	4 daraja	Oilaviy tarbiyachi			

**8. Tarmoq malaka ramkasini ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot
(korxona)lar to'g'risida ma'lumot**

T/r	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
1.	Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi Pedagog kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash bo'lim boshlig'i	A. Baxramov
2.	Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi Pedagog kadrlarni tayyorlash va kasbiy rivojlantirish boshqarmasi bosh mutaxassisi	X. Axmedov
3.	Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis, tarmoq kengashi kotibi	G'. Abdiyev
4.	A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti rektori	A. Ismailov
5.	A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti prorektori	D. Xakimova
6.	A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti ijtimoiy va amaliy fanlar bo'limi boshlig'i	X. Botirov
7.	A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti Ta'lim sifatini nazorat qilish bo'limi boshlig'i	M. Temirov
8.	A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti kadrlar bo'limi bosh mutaxassisi	O. Tursinboev
9.	A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti markaz rahbari	R. Sodiqov
10.	A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti katta o'qituvchisi	D. Rejapova

Mazkur Tarmoq malaka ramkasi Ta'lim va fan sohasida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashining 22 – iyul 2026 – yildagi 4 – son yig'ilishida muhokama qilingan.

Milliy malaka tizimini rivojlantirish institutining 15-iyul 2026-yildagi TMR-034-son xulosasi.

Maktabgacha va maktab ta'lim sohasi

TARMOQ MALAKA RAMKASI

Ta'lim va fan sohasida kasbiy malakalarni
rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashi

